

Справочник на наблюдателя

ДЪРВЕТАТА

Издателство „Фют“

Usborne Spotter's Guides
TREES
Copyright © 2006, 2000, 1985, 1978 Usborne Publishing Ltd.
Edited by Jane Chisholm, Ingrid Selberg and Sue Jacquemier
Designed by: Nickey Butler and Andrea Slane
Cover designer: Michael Hill
Series designer: Laura Fearn
Series editor: Philippa Wingate
All rights reserved.

Дърветата
Справочник на наблюдателя
© Издателство „Фют“, 2019
Превод Ирина Кожухарова
ISBN 978-619-199-427-4

Тази книга е предмет на авторско и търговско право на издателя. Използването на текста и оформлението без съгласието на издателя е забранено. Продаването, препродаването, заемането, наемането и пускането в обращение по друг начин, освен по начин, определен от издателя и закона, е забранено.

СЪДЪРЖАНИЕ

Как се използва тази книга 4
Листата 6
Цветове и плодове 8
Разпознаване на дървото 10
Какво още да се гледа? 12
Иглолистни дървета 14
Широколистни дървета 32
Разпознаване по зимните пъпки 58
Дневник на наблюденията 60

КАК СЕ ИЗПОЛЗВА ТАЗИ КНИГА

Тази книга е ръководство за определяне на някои от дърветата, разпространени в Европа. Носете я със себе си, когато ходите сред природата. Не всички дървета ще се срещат често във вашия район, но може да намерите много от тях в паркове и градини.

КАКВО ДА ГЛЕДАТЕ

Има много белези, по които да разпознаете дърветата независимо от сезона.

През пролетта и лятото разглеждайте листата и цветовете, а през есента – плодовете. През зимата обърнете внимание на клонките, пъпките, кората и короната на дървото.

ИГЛОЛИСТНО ИЛИ ШИРОКОЛИСТНО

Дърветата се делят на две големи групи: иглолистни и широколистни

Иглолистните имат тесни игловидни или люсповидни листа, нямат плодове, обикновено имат вдървенели шишарки. Повечето иглолистни са вечнозелени, което значи, че те запазват листата си през цялата година. Тяхната корона е пирамидална.

Ситков смърч

Широколистните имат широки, плоски листа и семена, скрити в плодове. Повечето са листопадни, което значи, че през зимата листата им опадват.

Бряст

ВОДЕНЕ НА ЗАПИСКИ

До всяка рисунка и описание в книгата има малко кръгче. Когато откриете ново дърво, отбележете в кръгчето, за да ви напомня какво сте видели.

Това е пример как са представени дърветата.

▲ДИВА ЯБЪЛКА

Ниско дърво с гъсти клони. Известно и като киселица. Дребни, овални, назъбени листа. Бяло-розови цветове през май. Дребни стипчиви, червеникаво-зелени ябълки с тъмни петънца, подходящи са за готвене (сладка, сиропи, чай, гурме ястия).

ДНЕВНИК НА НАБЛЮДЕНИЯТА

На последните страници запишете кога и къде сте открили всяко дърво от книгата. Можете да опишете и видове, които не са включени.

РАСТИТЕЛЕН ВИД (име на растението)	*Стр.*	*Дата на наблюдението*	*Място на наблюдението*
Айлант (китайски ясен)	57		
Алепски бор	16		

ЛИСТАТА

Листата обикновено са най-сигурният белег да разпознаете дървото. Внимавайте обаче, защото някои дървета имат много сходни листа. Има много различни типове листа. Ето най-често срещаните.

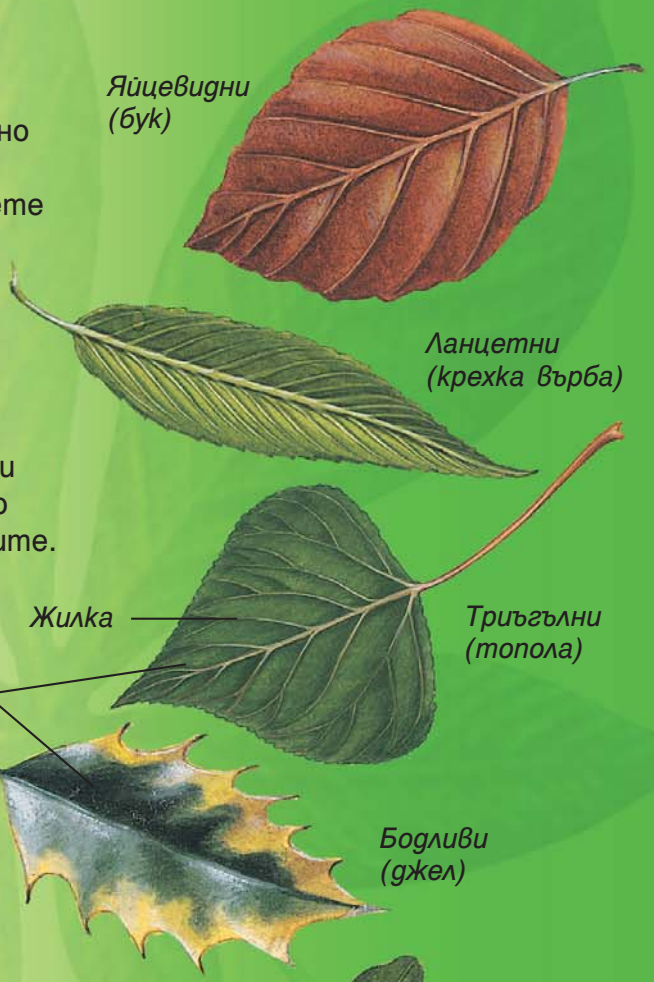

ПРОСТИ ЛИСТА
Листната петура е една. Простите листа имат различна форма: закръглени, яйцевидни, триъгълни, сърцевидни, ланцетни. Ръбовете могат да са назъбени или целокрайни (неназъбени), понякога са бодливи (джел). Някои листа са наделени.

СЛОЖНИ ЛИСТА
Листната петура се състои от няколко отделни части (листчета).

ИГЛОЛИСТНИ
Много иглолистни имат игловидни листа – единични или събрани по две или повече. Те могат да са много остри и бодливи. Някои иглолистни, като кипариса, имат люсповидни листа, които се припокриват като керемиди на покрив.

ЦВЕТОВЕ И ПЛОДОВЕ

Всички дървета от групата на покритосеменните растения образуват цветове, въпреки че някои от тях са твърде малки и незабележими. Повечето цветове имат едновременно мъжки и женски части, но при някои видове, като джела, тополите, липите и върбите, мъжките и женските цветове са на различни дървета.

ПЛОДОВЕ И СЕМЕНА

В плодовете зреят семена, от които могат да израснат нови дървета. Плодовете и семената се различават по форма и размери при отделните видове. Ето някои от тях.

Жълъд (дъб)

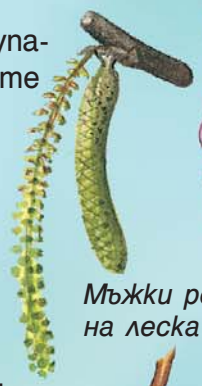

Мъжки реси на леска

Цветове на ябълка

Цветове на дърво лале

Реси на върба

Плодове крилатки (явор)

Семена с хвърчилка от власинки (върба)

Плод боб – бяла акация

Дива ябълка (киселица)

Сочен плод (череша)

Сочен плод (круша)

Конски кестен (плод и семе)

Съплодие с увеличен отделен плод орехче (чинар)

Млади женски шишарки (смърч)

Сочен плод (джел)

Семена

Брактея

Семенна люспа

Женска шишарка на дугласка ела

ШИШАРКИ

Иглолистните не образуват плодове. Техните семена се развиват в женски шишарки, които са изградени от множество семенни люспи. В основата на всяка люспа има едно или две семена. Отделните видове се различават по формата на шишарките. Дугласката ела има големи ципести видоизменени листа, наречени брактеи.

Зряла женска шишарка на бял бор

ИГЛОЛИСТНИ ДЪРВЕТА

▼БЯЛ БОР
Къси, синьо-зелени иглички по двойки. Малки и заострени пъпки. Кората в горната част на ствола е бакъреночервена, а надолу – сива и набраздена. Младото дърво има заострена корона, която с възрастта става плосковърха.

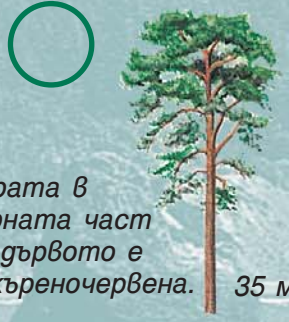

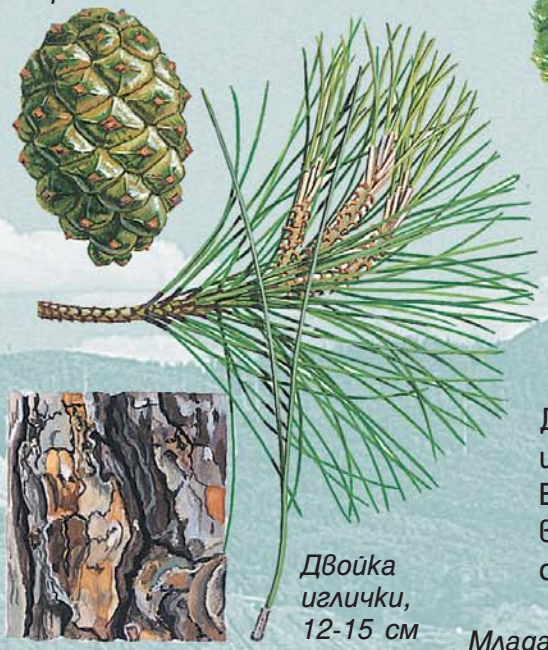

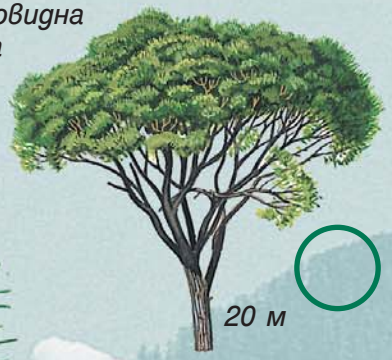

▲ПИНИЯ
Дълги, тъмнозелени иглички по двойки. Дребни пъпки и едри шишарки с ядливи семена. Видът е разпространен в Средиземноморието, среща се и в парковете.

▲СЕВЕРНОАМЕРИКАНСКИ БОР
Високо, бързорастящо дърво с тясна корона и дребни шишарки, събрани в групи. Жълто-зелени иглички по двойки на извити клонки, люспеста кора и лепкави, куршумообразни шишарки.

▼МОРСКИ БОР
Дълги, твърди сиво-зелени иглички по двойки. Удължени, вретеновидни пъпки. Дълги, лъскави, кафяви женски шишарки, събрани по много. Кората на ствола е грубо напукана.

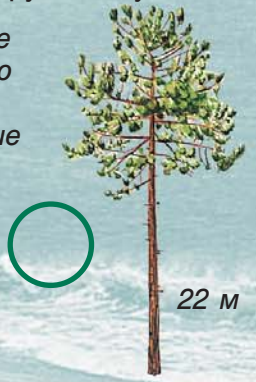

ШИРОКОЛИСТНИ ДЪРВЕТА

Върхът на листата е врязан.

12 м

Женско съцветие с шишарковидна форма

▲ОБИКНОВЕНА ЕЛША
Листа с почти кръгла форма, опадват късно през есента. Червеникави мъжки реси и женско съцветие, вдървеняло във фаза на плодоносене. Младите клонки и листа са лепкави.

▼БЯЛА ЕЛША
Бързорастящо дърво с мъжки реси и шишарковидни женски съцветия като при обикновената елша. Яйцевидни листа с остро назъбен ръб, отдолу – сиво-влакнести.

14 м

Това са зелени женски съцветия, когато узреят, се вдървеняват.

Заострен връх

Един цвят от съцветието

Червени сочни плодове на кичури. Узряват през есента.

Назъбен ръб

7 м

Ланцетовидна форма

▲ОФИКА (КАЛИНА)
Расте поединично в планините. Сложни нечифтоперести листа, съставени от 11, 13 или 15 листчета. През есента почервеняват. Цъфти през май с чадъровидни съцветия от множество цветове с кремаво оцветяване.

Лисатата са бяло-влакнести отдолу.

Плодове

▼МУКИНА
Цветовете и плодовете са като при офиката, но узряват по-късно. Едри овални листа с назъбен ръб и тъмнозелена лъскава горна повърхност.

8 м